

Textus: Préd 3, 1-8: 1 Mindennek megszabott ideje van, megvan az ideje minden dolognak az ég alatt.

2 Megvan az ideje a születésnek, és megvan az ideje a meghalásnak. Megvan az ideje az ültetésnek, és megvan az ideje az ültetvény kitépésének. 3 Megvan az ideje az ölésnek, és megvan az ideje a gyógyításnak. Megvan az ideje a rombolásnak, és megvan az ideje az építésnek. 4 Megvan az ideje a sírásnak, és megvan az ideje a nevetésnek. Megvan az ideje a gyásznak, és megvan az ideje a táncnak. 5 Megvan az ideje a kövek szétszórásának, és megvan az ideje a kövek összerakásának. Megvan az ideje az ölelésnek, és megvan az ideje az öleléstől való tartózkodásnak. 6 Megvan az ideje a megkeresésnek, és megvan az ideje az elvesztésnek. Megvan az ideje a megőrzésnek, és megvan az ideje az eldobásnak. 7 Megvan az ideje az eltépésnek, és megvan az ideje a megvarrásnak. Megvan az ideje a hallgatásnak, és megvan az ideje a beszédnek. 8 Megvan az ideje a szeretetnek, és megvan az ideje a gyűlöletnek. Megvan az ideje a háborúnak, és megvan az ideje a békének.

Kedves Testvérek!

Megvan az ideje a nyárnak, megvan az ideje a tanévkezdésnek. Megvan az ideje a lustálkodásnak és megvan az ideje a koránkelésnek. Mindannyian meg tudnánk fogalmazni a saját-, a felolvasott Igéhez hasonló bölcsességünket. Az időről tudunk beszélgetni, talán a könnyedebb beszélgetések közé tartozik, mikor ilyen témákról beszélgetünk, vannak közmondásaink is róla, mennyire rohan és milyen hamar felnőnek a gyerekek, valamint, hogy 40 felett már minden nap ajándék, elkezdődött a „B” oldal és sorolhatnánk.

Ez a mai Ige mégsem csupán egy ókori bölcsesség, érdekes filozófiai eszmefuttatás arról, hogy milyennek látja az életet a bölcs, a prédikátor könyvének írója. Ez a mai Ige keményen tükröt tart elénk, megállít és arra hív, hogy tegyünk egy lépést afelé, hogy másként lássuk életünket, a nekünk adott időt, hogy felfedezzük a mindenek felett uralkodó Istent, aki mégis lehajol hozzánk, törődik velünk és megment minket a mulandóságból.

1. Az idő: csodálatos alkotása Istennek

Első olvasásra a felolvasott Igére kissé gyanakvással is tekinthetünk: kicsit fatalista, olyan sorsszerű benne minden. Gondolhatjuk, hogy ez olyan „ószövegségi” – hogy mondhatjuk, hogy megvan az ideje az ölésnek vagy a háborúnak? Azért ezt Krisztus tanításával elég nehéz összehozni. Nem visz ez egy passzivitásba, hogy gyakorlatilag mindent fogadjunk el olyannak, amilyen, semmin ne akarjunk változtatni, mert bizonyára épp ennek van az ideje? A megértéshez induljunk egy kicsit távolabbról. Ezt olvassuk a Préd 3, 11-ben:

„Szépen megalkotott mindent a maga idejében, az örökkévalóságot is az emberi értelem elé tárta, de az ember mégsem tudja felfogni Isten alkotásait elejétől a végéig, amelyeket megalkotott.” A mi mennyei Atyánk tehát, mikor az általunk ismert létezés kereteit megalkotta, létrehozta az időt. Az időt, ami az embernek áldás! Hála és dicsőség érte Istennek! Ez a létezésünk egyik kerete, a koordináta rendszer egyik tengelye, a zenében a ritmus, a kapcsolatokban a folyamatosság, a kezdet izgalma, a találkozás öröme, a meglepetés váratlansága, a lezárás méltósága és beteljesültsége... ez mind mind azért lehetséges, mert van idő! Az idő ajándék, az idő, mint a létezés ritmusa áldás. A térrel együtt behatárolja a káoszt és az élet kerete lesz. Isten tervét szolgálja. Megvan az ideje mindennek: mert Isten gondolt rá, hogy meglegyen. Azt viszont tudjuk, hogy a Nagy Történet elején, mikor ez ember Isten ellen fordul és megtörik a kapcsolat Isten és ember között, akkor az idő részben ellenséggé válik. A létezés végességével egy fenyegető keret, a mulandóság valóságát hozza el. Továbbra is meg van a teremtésben az idő, mint áldás, de megjelenik a másik arca is: az idő, mint a végességre emlékeztető jel. A felolvasott Igében mind a kettő előttünk van. Az isteni rend, a teremtett valóság és a bűn miatt megtört világunk valósága. Mert mindennek megvan az ideje, de ebben olyan dolgok is vannak, amik nem jók, amiket tudomásul vehetünk, amivel megbékélhetünk, de amik szabadításért, megváltásért, megmentésért kiáltanak. A szakasz egyébként nem érthető meg teljesen és nem magyarázható meg teljesen, nem lehet kisimítani a benne lévő ellentéteket, már-már ellentmondásosságot, mint ahogy az életünk eseményei sem. A Prédikátor könyvének tanúbizonysága ugyanis reális kép arról, hogy mi minden része az időnek, s ebben minden benne van, ami a létezésünkhöz tartozik: jó és rossz, örömteli és fájdalmas egyaránt. *„A Prédikátor egy monoton, a nyelvtani formában ismétlődő szakaszban vall erről. A 14 ellentétpár arra hivatott, hogy az élet teljességét felölelje. Bemutatja, milyen az élet: ismétlődés és váltakozás jellemzi. Ismétlődően váltakoznak a jó és a rossz dolgok. Mindezeket azonban Isten hozza el.”*

2. Nem vagyunk az idő urai

Ami teljesen világos ebből a szakaszból, hogy nem mi vagyunk az idő urai. Mennyi fájdalom, csalódás és kiábrándultság származik abból, hogy néha tényleg elhisszük, hogy uraljuk, legalább részben az időt. A hatékonyságunk növelése érdekében a végsőig beosztjuk, terveket készítünk, amit aztán végrehajtunk. De uralni akarjuk az öregedés folyamatait is, ki akarjuk tolni a gyermekkort, a kamaszkort a felnőtté válás éveibe, olykor pedig más idejének kontrollálásában telik kedvünk. A technológiai fejlődés egyik motivációja, hogy

gyorsabban el lehessen végezni feladatokat: egy új eszköz gyorsabb, fürgébb és persze hatékonyabb is. De kontroll az is, ahogy nem beszélünk az elmúlásról, nem tekintünk bele a Prédikátor könyvéhez hasonló tükrökbe, és csak a jelenben akarunk élni. Kontroll, ha nem veszek tudomást a múlttól vagy épp a jövőről, ahogy válogatunk az idősíkok valóságaiból. Valójában Isten, a teremtő az idő ura. És a hódolatunk első jele felé, ha meghajlunk előtte és elkezdjük elfogadni az idő valóságát és azt: nem tudjuk kontrollálni. Minden, ami bennünket ér, közre kell működjön Isten akaratának megvalósításában (Róm 8,28).

Az Ószövetségben három időt jelentő szava fordul elő e szakaszban: meghatározott, körülhatárolt időt („zemán”); az időpont, valaminek a sajátos ideje („ét”, ez görögül a kairos), és a kisebb-nagyobb időszakot jelöl, esetleg a teremtéstől a világ végezetéig a történések teljes szakaszát is („ólám”).

Isten tehát az idő ura. Mire hív ez bennünket? Mit munkál ez? Azt, amire tulajdonképpen az egész bölcsességirodalom mutat: alázatot, bölcsességet és istenfélelmet. Az alázat, ami ellen rugódózhat a szívünk, de valójában nagyon felszabadító dolog: kicsik vagyunk, történnek velünk a dolgok, de Isten ezeket kézben tartja. Nem emberek megaláztatottjai vagyunk, hanem Isten alázatos gyermekei. És minden földi történés fölött ott van Ő, minden erő, hatalom, pozíció, emberi szándék felett. És ez nagyon felszabadító. Az alázat hihetetlen belső szabadságot ad. A bölcsesség, hogy elfogadjuk, nem látjuk át a bűn miatt, mikor minek van rendelt ideje, gyakran csak utólag. Szükségünk van a bölcsességre, mert enélkül korán leszünk, elhamarkodjuk a dolgokat, vagy késünk, halogatunk és elodázzunk döntéseket. A „pont időben”-hez szükség van a bölcsessége és ahhoz is, hogy elfogadjuk: nem értjük, mi miért akkor történt velünk, amikor megesett. A bölcsesség ellentéte egyébként a bolondság, ami az időleget olyan komolyan veszi, mintha örökkévaló lenne (Zsolt 49, 12-14). Az örökkévalóság dolgainak pedig csekély jelentőséget tulajdonít (Lk 12, 20).

Az istenfélelem pedig az alázat édes testvére. Elfogadom, hogy Isten rendet alkot, rendet tesz és tart fenn, akkor is, ha van belső vagy külső rendtelenség van.

3. A válaszunkat, a reakcióinkat megválaszthatjuk

De hogyan lehet mindez a miénk? Hiszen nem tudunk magunktól alázatosabb, bölcsőbb és istenfélőbb emberré válni. Magunktól ez egyszerűen nem megy. Még együtt sem tudjuk megvalósítani Isten országát e földön. A válasz az evangéliumban lesz. Az Újszövetségben is többször olvasunk az időről és arról, hogyan használja fel Isten az időt a mi megváltásunkra. Mikor Jézus megjelent Galileában, kijelentette: „Betelt az idő.” (Mk 1:15). Pál pedig ezt mondta Jézus eljövételéről: „Mikor pedig eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő Fiát.” (Gal 4:4). A második adventre, Krisztus visszajövetelére vonatkozóan pedig ezt olvashatjuk: „...a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenéséig, amit a maga idejében megmutat.” (1Tim 6:14-15).

Isten elküldte a Fiát az általunk is érzékelhető idő keretei közé, a végesség alá vetette, mikor meghalt a bűneinkért. És ezzel mentett meg, nekünk ajándékozva azt, ami sosem lehetett volna a miénk: az örök életet, a szabadságot a múlandóságból. Mi következik ebből a számunkra?

Alázat. Ahhoz, hogy növekedni tudjunk az alázatban, Krisztusnak kell növekednie bennünk. Ha Őt magasztaljuk, ha az Ő nevét emeljük fel, jó irányba mozdulunk. Kibújni a bőrünkéből nem tudunk, de általa változni igen. Az alázat nem jelenti azt, hogy a keresztyén ember szolgálékú, kiállhat az igazságért, megvédheti magát, úgy, hogy közben Krisztus uralmára tekint és Őt magasztalja, neki ad dicsőséget. Ha Krisztus növekszik bennünk, az alázattal együtt a bátorság is fog: az emberi alázatoskodás és megalázás ugyanis megsemmisíti az embert, Krisztus imádása és növekedése bennünk viszont felemel és helyreállít minket: emberi méltóságot ad.

Bölcsesség. Ha újjászületett emberként, Krisztusban vagyunk, megérthetjük, hogy az életesemények, amikről a Prédikátor könyvében lévő szakasz beszél, megszabott ideig tartanak. Az evangélium, hogy nem tart örökké: véget ér. Nem szabad nagyobb jelentőséget tulajdonítani nekik, mint amik valójában vannak. Ez vezet a bölcsességhez.

Istenfélelem. Azért nem válunk mégis apatikussá, sztoikussá vagy nemtörődöm emberré, mert meglátjuk a hatalmas, mindenható, teremtő Istent, szerető mennyei Atyánkat és saját kicsiségünk mellett felragyog az Ő nagysága is előttünk. Ezáltal kerülünk a helyünkre.

Az istenfélelem része, hogy elfogadjuk: a születés és meghalás is Isten kezében van (Zsolt 139, 15-16. és Mt 6, 27) aggodással nem lehet meghosszabbítani. A Prédikátor könyvében lévő szakaszban az elmúlással, gyásszal háromszor is találkozunk, ez a kulcsmotívuma a szakasznak. Isten tudja a rendelt időket, és ebbe életünk hossza is beletartozik.

Drága Testvéreim! Áldás lesz az idő Krisztus által. A hiábavalósággal szembesülve az evangélium: öröm! Mert látjuk, hisszük az örök életet. És hogy ez, amiben most vagyunk, csak egy állomás. „*Rájöttem, hogy nincs jobb dolog, mint ha örül az ember...*” (Préd 3, 12) – vallja a Prédikátor.

Így hát, örüljünk! Minden időben van rá okunk. Megvan az ideje a sírásnak és az öröme is.